

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI NOMIDAN ХАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

**Тошкент шаҳри 2021 йил 21 сентябрь 4-1001-
2107/29223-сонли иш**

Тошкент туманлараро иқтисодий суди, судья О.Гулямова раислигида, судья ёрдамчиси С.Жобборова котибалигида, даъвогар Доривор ўсимликларни етиштириш ва қайта ишлаш илмий-ишлаб чиқариш марказининг жавобгар Ҳисор ихтисослаштирилган давлат ўрмон хўжалиги ҳисобидан 27 580 000 сўм асосий қарз ва 2 758 000 сўм пеня ундириш тўғрисидаги даъво аризаси ва унга илова қилинган ҳужжатлар бўйича қўзғатилган ишни тарафлардан: даъвогар вакили Б.Салойдинов (ишончнома асосида) иштирокида очиқ суд муҳокамасида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

А Н И Қ Л А Д И:

Доривор ўсимликларни етиштириш ва қайта ишлаш илмий-ишлаб чиқариш маркази (бундан буён матнда даъвогар деб юритилади) судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, Ҳисор ихтисослаштирилган давлат ўрмон хўжалиги (бундан буён матнда жавобгар деб юритилади) ҳисобидан 27 580 000 сўм асосий қарз ва 2 758 000 сўм пеня ундиришни сўраган.

Суд муҳокамасида иштирок этган даъвогар вакили даъво аризасини қўллаб-қувватлаб, даъвони тўлиқ қаноатлантиришни сўради.

Суд мажлисида жавобгар ўз вакили иштирокини таъминламади, даъво аризаси юзқасидан ёзма фикр тақдим этмади.

Бироқ иш ҳужжатларида жавобгар суд мажлиси ҳақида огоҳлантирилганлигини тасдиқловчи ҳужжатлар мавжуд.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси (бундан буён матнда ИПК деб юритилади) 128-моддасининг биринчи қисмига кўра, агар суд иқтисодий суд ишларини юритиш иштирокчиси ўзига юборилган ажримнинг кўчирма нусхасини олганлиги ёки ушбу Кодексда

назарда тутилган бошқа усулда хабардор қилинганлиги тўғрисида суд мажлиси бошлангунига қадар маълумотларга эга бўлса, ушбу иштирокчи тегишли тарзда хабардор қилинган деб ҳисобланади.

ИПК 170-моддасининг учинчи қисмига кўра, иш муҳокамасининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган жавобгар, учинчи шахслар суд мажлисига келмаса, низо уларнинг йўқлигида ҳал қилиниши мумкин.

Суд даъвогар вакилининг тушунтиришларини тинглаб, иш ҳужжатларини ўрганиб, қуйидагиларга кўра даъво аризасини қисман қаноатлантиришни ва суд ҳаражатларини қаноатлантирилган талабларга мутаносиб равишда тарафлар зиммасига юклашни лозим топади:

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси (бундан буён матнда ФК деб юритилади)нинг 234-моддасига кўра мажбуриятлар шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ушбу Кодексда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқади.

Мазкур ҳолда мажбурият маҳсулот етказиб бериш шартномасидан келиб чиққан.

ФК 236-моддасининг иккинчи қисмига мувофиқ, мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқ, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса - иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофиқ лозим даражада бажарилиши керак.

Иш ҳужжатларидан кўринишича, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 26 ноябрдаги ПҚ-4901-сонли қарорига асосан “Шифобахш” доривор ўсимликларни етиштириш ва қайта ишлаш маркази негизида Ўрмон хўжалиги давлат қўмитаси ҳузурида давлат муассасаси шаклидаги Доривор ўсимликларни етиштириш ва қайта ишлаш илмий-ишлаб чиқариш маркази ташкил этилган.

Собиқ “Шифобахш” доривор ўсимликларни етиштириш ва қайта ишлаш маркази (сотувчи) билан жавобгар (харидор) ўртасида 2018 йил 10 августда 2-сонли контрактация шартномаси тузилган бўлиб, унга кўра сотувчи харидорни “Шафран (Зафарон)” туганак пиёзи билан таъминлаш, харидор ўз навбатида ушбу уруғликдан етиштирилган “Шафран (Зафарон)” гулларининг “Қизил рангли гул тумшуқчаси” ва уруғлигини сотувчига тўла ҳажмда қайтариш, сотувчи эса ушбу маҳсулотни келишилган шартлар бўйича ҳақини тўлаб харид қилиш мажбуриятини олган.

Шартноманинг 3.1 ва 3.2-бандларига кўра 1 кг маҳсулот ҳақи 67 100 сўмни ташкил этиб, шартноманинг умумий баҳоси 134 200 000 сўмни ташкил қилган.

Шартноманинг 3.3-бандига кўра, харидор шартнома Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигидан ўтгандан сўнг 15 фоиз аванс тўлашни, қолган 85 фоиз тўловни ҳисобварақ-фактура расмийлаштирилгандан сўнг 2020 йил 1 декабрга қадар, яъни 2 йил муддат ичида жадвал асосида сотувчининг ҳисоб рақамига ўтказиши белгиланган.

Шартнома шартларига мувофиқ, даъвогар томонидан жавобгарга 2018 йил 11 сентябрдаги 2-сонли ҳисобварақ-фактура билан 134 200 000 сўмлик шафран туганак пиёзи топширилган.

Тарафлар ўртасида 2021 йил 1 январь ҳолатига тузилган ҳисоб-китобларни солиштириш далолатномасига кўра жавобгарнинг даъвогар олдидаги дебитор қарзи 27 580 000 сўмни ташкил қилади.

Даъвогар томонидан юборилган 2021 йил 07 июндаги 01/05-106-сонли ва 2021 йил 27 августдаги талабномалар жавобсиз қолдирилган.

ФК 465-моддасининг биринчи қисмига кўра, контракция шартномасига мувофиқ қишлоқ хўжалиги маҳсулотини етиштирувчи қишлоқ хўжалиги маҳсулотини қайта ишлаш ёки сотиш учун бундай маҳсулотни харид қиладиган шахсга - тайёрловчига шартлашилган муддатда топшириш (топшириб туриш) мажбуриятини олади, тайёрловчи эса бу маҳсулотни қабул қилиш (қабул қилиб туриш), унинг ҳақини шартлашилган муддатда белгиланган баҳода тўлаш (тўлаб туриш) мажбуриятини олади.

ФК 419-моддасининг биринчи қисмига кўра, агар қонун ҳужжатлари ёки олди-сотди шартномасининг шартларидан товар баҳосини муайян муддатда тўлаш мажбурияти келиб чиқмаса, сотиб олувчи уни сотувчи ўзига товарни ёки ушбу товарни тасарруф қилиш ҳужжатларини берганидан сўнг кечиктирмасдан тўлаши лозим.

Мазкур ҳолатда суд даъво аризасининг жавобгар ҳисобидан 27 580 000 сўм асосий қарз ундириш ҳақидаги талабини асосли деб ҳисоблайди ва ушбу талабни тўлиқ қаноатлантиришни лозим топади.

Бундан ташқари даъвогар жавобгар ҳисобидан 2 758 000 сўм пеня ундиришни сўраган.

ФК 333-моддаси биринчи қисмининг биринчи жумласида белгиланишича, қарздор айби бўлган тақдирда мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун,

агар қонун ҳужжатларида ёки шартномада бошқача тартиб белгиланган бўлмаса, жавоб беради.

Шартнома 5.5-бандига кўра, етказиб берилган товарлар ҳақини ўз вақтида тўламаганлик учун ўтказиб юборилган ҳар бир кун учун кечиктирилган тўлов суммасининг 0,1 фоизи миқдорида, аммо кечиктирилган тўлов суммасининг 5 фоизидан ортиқ бўлмаган миқдорида пеня тўлаши назарда тутилган.

Шунингдек, “Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг шартномавий-ҳуқуқий базаси тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 32-моддасининг иккинчи қисмига мувофиқ, етказиб берилган товарлар (ишлар, хизматлар) ҳақини ўз вақтида тўламаганлик учун сотиб олувчи (буюртмачи) етказиб берувчига ўтказиб юборилган ҳар бир кун учун кечиктирилган тўлов суммасининг 0,4 фоизи миқдорида, аммо кечиктирилган тўлов суммасининг 50 фоизидан ортиқ бўлмаган миқдорида пеня тўлайди.

Бироқ даъвогар томонидан мазкур бандга риоя қилинмаган ва кечиктирилган тўловнинг 10 фоизи миқдорида пеня ундириш ҳақида талаб билдирилган.

Шу сабабли суд, даъво аризасининг пеня қисмини 1 379 000 сўмлик қисмини асосли қолган 1 379 000 сўмлик қисмини асоссиз деб ҳисоблайди.

Бироқ, ФК 326-моддасини қўлаган ҳолда, суд талаб қилинган енгя миқдорини 1 000 000 сўмга қадар камайтиришни лозим топади.

ИПК 118-моддасининг биринчи қисмига кўра, суд ҳаражатлари ишда иштирок этувчи шахсларга уларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдorigа мутаносиб равишда юклатилади.

Юқоридаги асосларга кўра, суд даъво аризасини қисман қаноатлантиришни ва суд ҳаражатларини асосли деб топилган қисми бўйича жавобгар зиммасига ва асоссиз деб топилган қисми бўйича даъвогар зиммасида қолдирилшни лозим топади.

ИПКнинг 68, 118, 128, 170, 176, 179-моддаларини қўллаб, суд

Қ А Р О Р Қ И Л Д И :

Даъво аризаси қисман қаноатлантирилсин.

Жавобгар Ҳисор ихтисослаштирилган давлат ўрмон хўжалиги ҳисобидан даъвогар Доривор ўсимликларни етиштириш ва қайта ишлаш илмий-ишлаб чиқариш маркази Ҳўйдасига 27 580 000 сўм асосий қарз, 1 000 000 сўм пеня,

579 180 сўм давлат божи ва 19 600 сўм почта ҳаражати ундирилсин.

Даъво аризасининг қолган қисмини қаноатлантириш рад этилсин.

Ҳал қилув қарори қонуний кучга киргач ижро варақаси берилсин.

Мазкур ҳал қилув қароридан норози тараф бир ойлик муддат ичида Тошкент шаҳар судининг иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъатига апелляция шикояти бериши мумкин.

Судья

О.Гулямова

